

Αποστόλης Αγγελόπουλος

Ψυχολόγος – Ψυχοθεραπευτής – Ομαδικός Αναλυτής

Αιγινήτου 2 & Απ. Παύλου, Θησείο, 11851 Αθήνα

Τηλέφωνο: ++3 210 3422073, **e-mail:** angelopoulos.a@gmail.com

Site: www.apostolisangelopoulos.gr

Οι ανθρώπινες σχέσεις μπροστά στην ασθένεια: Μια ομαδικο-αναλυτική προσέγγιση

Ομιλία στον Ελληνικό Οργανισμό Ψυχοθεραπείας & Παιδείας στην Ομαδική Ανάλυση, 24/10/2009.

Πολλές φορές αναφερόμενοι στην ψυχοσωματική ολότητα του ανθρώπου, οι ειδικοί τείνουν να περιορίσουν το ενδιαφέρον τους στις ενδο-ψυχικές διεργασίες ως πιθανά αίτια ή παράγοντες που ευνοούν την εκδήλωση ασθενειών, είτε στις σωματικές ασθένειες ως εκδηλώσεις τυπικών ψυχικών συγκρούσεων ή και τύπων προσωπικότητας.

Σε αυτήν την παρουσίαση η ασθένεια τοποθετείται μέσα στο πλέγμα των σχέσεων του ατόμου που ασθενεί και εξετάζεται η επικοινωνιακή και αλληλεπιδραστική σημασία της, μέσα από την ανάλυση κλινικών περιπτώσεων ψυχοθεραπείας.

Βιβλιογραφία

- Box S. (1998) *Group Processes in Family Therapy. A Psychoanalytic Approach*. Journal of Family Therapy, 20: 123-132
- Dare C. (1979) Psychoanalysis and systems in family therapy, *Journal of Family Therapy* (1979) 1: 137-151
- Carll Elizabeth K. (ed.) (2007) Trauma psychology: issues in violence, disaster, health, and illness. Vol. 2 Health and Illness. London: Praeger
- Duberstein P.R. & Masling J.M. (eds) (2007) *Ψυχοδυναμικές προοπτικές στην αρρώστια και στην υγεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δάρδανος.
- Fitzpatrick M. (2004) *Η τυραννία της υγείας*. Οι γιατροί και οι κανόνες για το σύγχρονο τρόπο ζωής. Πολύτροπον
- Greenberg J., Koole S., Pyszczynski T. (eds) (2004) Handbook of experimental existential psychology. NY: Guilford Press
- Hadjistavropoulos T. & Craig K. (eds) (2004) Pain: Psychological Perspectives. London: Lawrence Erlbaum Publishers.
- Herzlich, C. (1995) Κοινωνική αναπαράσταση της υγείας και της ασθένειας και η δυναμική τους στο κοινωνικό πεδίο. Στο Σ. Παπαστάμου & Α. Μαντόγλου (Επιμ. Εκδ.) Κοινωνικές Αναπαραστάσεις, σελ. 163-176. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Hinselwood R.D. & Chiesa M. (eds.) (2004) Organizations, anxieties and defences. Towards a psychoanalytic social psychology. London: Whurr Publishers
- Hinshelwood R.D., Skogstad W. (eds.) (2000) Observing Organizations. Anxiety, Defence and Culture in Health Care, London: Routledge
- Κανελλοπούλου Β. (2000) Ψυχαναλυτική θεώρηση του πόνου. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Kazarian S. & Evans D (eds) (2001) Handbook of Cultural Health Psychology. London: Academic Press.
- Laplanche J. (1988) Ζωή και θάνατος στην ψυχανάλυση. Αθήνα: Νεφέλη

- McDaniel SH, Hepworth J., & Doherty W.J. (Eds.). (1997). *The shared experience of illness: Stories of patients, families, and their therapists*. N.Y.: Basic Books
- Obholzer A. & Roberts V. (eds.), (1994) *The Unconscious at Work. Individual and organizational stress in the human services*. Routledge: London
- Ogden J. (1996), *Health Psychology. A Textbook*, Buckingham, Philadelphia, Open University Press,
- Ποταμιάνου Α. (2007) *Μονοπάτια θανάτου, στίξεις και αντιστίξεις*. Αθήνα: Ίκαρος.
- Skypper R. (2003) *Θεραπεία οικογένειας. Η ομαδικoαναλυτική προσέγγιση ως ανοικτό σύστημα*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Sontag S. (1991), *Η νόσος ως μεταφορά. Το AIDS και οι μεταφορές του*, Αθήνα, Υψιλον.
- Winnicott D.W. (2005) *Φόβος κατάρρευσης*. Αθήνα: Άγρα

Σειρά διαφανειών

- **Οι ανθρώπινες σχέσεις μπροστά στην ασθένεια. Μια ομαδικoαναλυτική προσέγγιση**
- **Η ασθένεια**
επικοινωνιακή και αλληλεπιδραστική αξία
Εννοούμε εκείνες τις περιπτώσεις που προσλαμβάνονται ως σοβαρές από τους εμπλεκόμενους (ασθενή και οικείους).
Πολυπαραγοντικό και τυχαίο φαινόμενο, που ως τέτοιο προκύπτει στη ζωή της οικογένειας και εντάσσεται με συγκεκριμένους κάθε φορά μηχανισμούς στην προϋπάρχουσα δυναμική της αλληλεπίδρασης.
- **Η ασθένεια ως ψυχικό τραύμα**
Η αντιμετώπιση της ασθένειας ως τραυματικού γεγονότος είναι σχετικά πρόσφατη.
DSM: γεγονότα που απειλούν τη σωματική ακεραιότητα, αλλά επίσης και η συναισθηματική εμπλοκή με γεγονότα που απειλούν την ακεραιότητα ανθρώπων που αγαπάμε
- **Η ασθένεια ως ψυχικό τραύμα**
Υγιής και παθολογική αντιμετώπιση της ασθένειας
Ικανότητα να πενθούμε
- **Η ασθένεια ως ψυχικό τραύμα**
Κεντρικό ζήτημα της διαχείρισης είναι ο φόβος του θανάτου
- **Η ασθένεια ως ψυχικό τραύμα**
Διαχωρίζουμε την αντιμετώπιση της ασθένειας σε
 - διαχείριση κρίσης (αναφερόμαστε σε κάποιο αρχικό οξύ στάδιο, εγχειρήσεις και άλλες νοσηλείες) και
 - στη διαχείριση χρόνιων καταστάσεων.
- **Η διαχείριση της κρίσης**
Το άγχος, ο φόβος, οι ταυτίσεις.
Η έννοια του συμπάσχειν, ο πόνος – η κοινή φύση σωματικού και ψυχικού πόνου.
- **Η χρόνια διαχείριση**

Κατάθλιψη.

Οι παγιωμένοι μηχανισμοί άμυνας,

Η ταυτότητα του ασθενή.

Η ανεπιθύμητη ίαση ή η επιθυμητή ασθένεια;

- **Η οικογένεια ως ομάδα**

εσωτερική δυναμική

Ομαδικά συστήματα αμυνών τα οποία έχουν ως στόχο να προστατέψουν σημεία ευαλωτότητας των σχέσεων μέσα στην οικογένεια και κρυμμένες ασυνείδητες συγκρούσεις.

Μυστικά και αποφευκτικές συμπεριφορές

Προβλητική ταύτιση

- **Η οικογένεια ως ομάδα**

δυναμική των σχέσεων με το ευρύτερο δίκτυο σχέσεων

Η περιορισμένη και αυστηρά οριοθετημένη αλληλεπίδραση της οικογένειας με τον κοινωνικό περίγυρο.

Η τυραννία της "σωστής ανατροφής".

Η αποφυγή της αποτυχίας.

- **Η θεραπεία**

Αναφορικά με την επεξεργασία του ψυχικού τραύματος από τη ασθένεια στη θεραπεία θα χρειαστεί:

- να βιωθεί η αίσθηση της ασφάλειας,
- το κλίμα να είναι ήρεμο και χαλαρωτικό,
- να ειπωθούν ή και να βιωθούν εκ νέου κάποιες πλευρές των τραυματικών εμπειριών,
- να ανακληθούν οι σκέψεις και τα συναισθήματα που σχετίζονται με το γεγονός,
- να διαπραγματευτούν εκ νέου οι καταστροφικές σκέψεις και οι διαστρεβλώσεις,
- να αναγνωριστούν εκείνα τα σημεία που λειτουργούν ως ενθύμια και πυροδοτούν ξανά το τραυματικό άγχος,
- μία επαναπροσέγγιση στο τι είναι επικίνδυνο και τι ασφαλές,
- να διαπραγματευτούμε την ενοχή και τις αυτοκατηγορίες,

- **Η θεραπεία**

Ο θεραπευτής και η ομάδα τείνουν να αναπαράγουν το σύστημα των αμυνών

- **Η δυναμική της άμυνας στον τρόπο του θανάτου**

Προβολή θνητότητας

Εγγύς άμυνες

Άμεσες στρατηγικές για να ελαχιστοποιήσουμε ορθολογικά την απειλή και να απομακρύνουμε τις σχετικές με το θάνατο σκέψεις από τη συνείδηση

Χαμηλή προσβασιμότητα στις σκέψεις θανάτου

Καθυστέρηση

Υψηλή προσβασιμότητα στις σκέψεις θανάτου

Απώτερες άμυνες

Συμβολικές, εμπειρικές στρατηγικές ενίσχυσης της κοσμοθεωρίας και της αυτοεκτίμησης, καταστείλουν την ασυνείδητη ανησυχία για τη θνητότητα του ατόμου

- **Η θεραπεία**

Η αντιμετάβιβαση του θεραπευτή ως μέρος του αμυντικού συστήματος

www.apostolisangelopoulos.gr